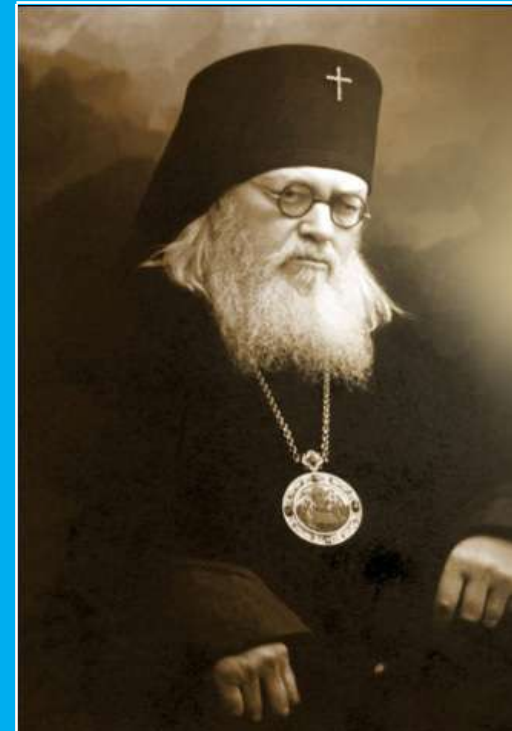


РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА



збірник матеріалів
міжнародної науково-практичної конференції

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ”
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ “HUMANUS” (Болгарія)



РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА

матеріали міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченій пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2019 р.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ"
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)

РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА

матеріали міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченій пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2019 р.

Київ
Видавництво НМУ імені О. О. Богомольця
2019

УДК 2+61] (062)

Р 36

Релігія та медицина: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – К. : Автограф, 2019. – 377 с.

ISBN 978-966-8349-16-4

Редакційна колегія:

Кучин Юрій Леонідович – перший проректор НМУ ім. О. О. Богомольця, професор

Скрипник Рімма Леонідівна – проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та аспірантури НМУ ім. О. О. Богомольця, професор

Відповідальні редактори:

Васильєва Ірина Василівна – завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця, професор

Шевченко Сергій Леонідович – професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця

Технічні редактори:

Васюк Ірина Василівна – пошукач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця

Лапутько Анна Валеріївна – старший лаборант кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця

Затверджено до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (протокол № 8 від 28 травня 2019 р.)

ISBN 978-966-8349-16-4

© НМУ ім. О. О. Богомольця, 2019

© Автограф, 2019

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

ХРИСТИЯНСЬКА ФІЛОСОФІЯ СВТ. ЛУКИ В КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ 14 <i>Васильєва І. В.</i>	14
БОГОСЛОВІЕ КАК МЕДИЦИНСКАЯ НАУКА 19 <i>Луптакова М. В.</i>	19
РЕЛІГІЯ ТА ГОМЕОПАТІЯ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ 20 <i>Попов А. В.</i>	20
СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОЛИТВИ 23 <i>Предко О. І.</i>	23
ФІЛОСОФСЬКЕ ПІДҐРУНТЯ МЕДИЧНОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ 25 <i>Пустовіт С. В., Бойченко Н. М., Остапенко Б. І., Березіна В. В., Коваленко Н. В.</i>	25
СООТНОШЕНИЕ НАУКИ И РЕЛИГИИ: ТРИ ОСНОВАНИЯ 28 <i>Ханжи В. Б.</i>	28
ПОЗНАНАУКОВІ І НАУКОВІ ЗНАННЯ В ЖИТТЄТВОРЧОСТІ СВТ. ЛУКИ (В.Ф.ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО) 32 <i>Чорноморденко І. В., Чорноморденко Д. І.</i>	32
ЧУДО ЗЦІЛЕННЯ У ХРИСТИЯНСЬКІЙ ТЕОЛОГІЇ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ НИЗКІ ПАРАНОРМАЛЬНИХ ФЕНОМЕНІВ ПСИХІКИ В КОНЦЕПЦІЇ АКАУЗАЛЬНОСТІ К. Г. ЮНГА 34 <i>Гудима І. П.</i>	34
ДЕОНТОЛОГІЧНІ ВИМІРИ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ 37 <i>Бучма О. В.</i>	37
ЗАКОН МОРАЛЬНИЙ І ЗАКОН ЦИВІЛЬНИЙ 39 <i>Терешкевич Г. Т. (с. Діогена)</i>	39
ДОБРОДІЙНІ ГРОМАДИ КИЄВА ЗА ВІРОСПОВІДНОЮ ОЗНАКОЮ 42 <i>Ступак Ф. Я.</i>	42
ІСТОРІЯ БЛАГОДІЙНИЦТВА ЗАСНОВНИЦІ СВЯТО-ПОКРОВСЬКОГО ЖІНОЧОГО МОНАСТІРЯ ВЕЛИКОЇ КНЯГИНІ ОЛЕКСАНДРИ ПЕТРІВНИ РОМАНОВОЇ 44 <i>Мойсеєнко В. О., Шостка І. П., Тарченко Н. В.</i>	44
ФИЛОСОФСВАНЕТО КАТО ЛЕКАРСТВО (САМОЛЕЧЕНИЕ НА ДУШИТЕ ЧРЕЗ ФИЛОСОФИЯ) 49 <i>Грњнчаров А.</i>	49

СТАНОВЛЕННЯ МОНАСТИРІВ, ЧЕРНЕЦТВА, ХРИСТІЯНСЬКОЇ МЕДИЦИНИ
ТА ЧЕНЦІВ-ЛІКАРІВ У СТАРОДАВНІЙ УКРАЇНІ-РУСІ В Х-ХІІІ СТОЛІТТЯХ 61
Ідзьо В. С., Ідзьо О. В.

ЦЕЛИТЕЛЬ ДУШИ И ТЕЛА – ИДЕАЛ ВРАЧА 70
Храпач В. В.

Секція І.

ПИТАННЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ У ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ СВЯТИТЕЛЯ ЛУКИ (В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО)

ЛІКАРЮВАННЯ ЯК ВТІЛЕННЯ “ФІЛОСОФІЇ СЕРЦЯ”
В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО 77
Алексеєнко А. П.

РЕЛІГІЙНА ТА СВІТСЬКА ДУХОВНІСТЬ: КОНФЛІКТ
ЧИ ВЗАЄМОДОПОВНЕННЯ? 80
Кулагіна-Стадніченко Г. М.

СВЯТИТЕЛЬ ЛУКА: СПОВІДЬ БІОГРАФІЄЮ 82
Присухін С. І.

АПОЛОГЕТ КОРДОЦЕНТРИЗМУ 85
Величко О. Б.

В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКИЙ: ЛЮДИНА ПЕРЕД ВІЧНІСТЮ 88
Сухова Н. М., Крицький О. В.

ПЕРЕЖИВАННЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ЛЮДИНИ 91
Предко Д. Є.

ПРОБЛЕМА ПОДОЛАННЯ СТРАХУ В ХРИСТІЯНСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ
(ФЕОФАН САМІТНИК, О. П. ФЛОРЕНСЬКИЙ, В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКИЙ) 95
Кошетар У. П.

ДОБРІ ДІЯННЯ ЯК ВІДГУК СЕРЦЯ ТА СЛІДУВАННЯ ШЛЯХАМИ
БОЖИМИ СВЯТИТЕЛЯ ЛУКИ (В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО) 100
Швидченко В. С.

СВЯТИТЕЛЬ ЛУКА (ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКИЙ) 104
Примаченко В. І.

В ЖИТТІ КОЖНОГО Є ДВА ШЛЯХИ – ШЛЯХ ДОБРА ТА ШЛЯХ ЗЛА,
І КОЖЕН ВИБИРАЄ ОДИН ІЗ НИХ 107
Твердохліб Н. Г., Тубрал Л. В., Лахтадир Т. В.

Секція II.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

РЕЛІГІЯ І МЕДИЦИНА – СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДИСКУРСУ	109
<i>Утюж І. Г., Спиця Н. В., Мегрелішвілі М. О.</i>	
РЕЛІГІЯ ТА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВНІ ЧИННИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ	111
<i>Вергелес К. М.</i>	
ДУХОВНА ПСИХОІНТЕГРАЦІЯ ЯК УСВІДОМЛЕНЕ УПРАВЛІННЯ ЗДОРОВ'ЯМ	115
<i>Сініцина А. В.</i>	
ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ У СТАРОДАВНІЙ ГРЕЦІЇ	117
<i>Сідоркіна О. М., Пода Т. А., Скиба О. П.</i>	
ХРИСТІЯНСЬКЕ МУЧЕНИЦТВО ХХ – ХХІ СТОЛІТЬ: БОГОСЛОВСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР	119
<i>Остащук І. Б.</i>	
АНТОНІЙ СУРОЖСЬКИЙ ПРО ВІРУ, ДОВІРУ, КОМУНІКАЦІЮ	123
В ЛІКАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ <i>Вячеславова О. А.</i>	
ІБН СІНА: ВИДАТНИЙ ЛІКАР ТА ФІЛОСОФ СЕРЕДНЬОГО СХОДУ	125
<i>Гололобова К. О.</i>	
СУЧАСНА НАУКОВА ТА ХРИСТІЯНСЬКА ПСИХОЛОГІЯ: ПАРАЛЕЛІ ТА СПАДКОВІСТЬ	127
<i>Іщук Н. В.</i>	
СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ КОРЕЛЯЦІЇ РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕКОНАНЬ ТА МЕДИЧНИХ ПРАКТИК	131
<i>Турчин М. Я., Павлов Ю. В.</i>	
ДАВНЬОКИТАЙСЬКА МЕДИЦИНА, РЕЛІГІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ: ЧАСТИНИ ОДНОГО ЦІЛОГО	133
<i>Коцюбняк Т. А.</i>	
ФІЛОСОФСЬКО-МИСТЕЦЬКА ГРАВІТАЦІЯ ВОЛОДИМИРА ЗАЛОЗЕЦЬКОГО	135
<i>Качкан В. А.</i>	
НАУКОВА РЕЛІГІЯ ЛІКАРЯ	136
<i>Уваркіна О. В., Волошенюк-Клімова О. І.</i>	

СПІВІСНУВАННЯ АНАТОМІЇ ТА РЕЛІГІЇ В СВІТІ ДЕЯКИХ ІСТОРИЧНИХ ФАКТІВ	139
<i>Дзевульська І. В., Маліков О. В.</i>	

Секція III.
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ ПІДХОДІВ
ФІЛОСОФІЇ, РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ

ЗНАЧЕННЯ ТАЇНСТВА ЄВХАРИСТІЇ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	143
<i>Ігнат'єв В. А.</i>	
THE OBJECT OF RESEARCH OF MEDICINE AND ITS PLACE IN THE SYSTEM OF MODERN KNOWLEDGE	145
<i>Vermenko A.</i>	
НАУКОВЦІ ДАВНЬОЇ АЛЕКСАНДРІЇ ПРО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	147
<i>Беднарчик Т. Р., Беднарчик М. В.</i>	
РЕЛІГІЙНІ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА НАУКОВІ УЯВЛЕННЯ ПРО ЗВ'ЯЗОК	150
ДУШІ І ТІЛА <i>Лукашенко М. В.</i>	
ІНТЕГРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИ ЯК ПІДСТАВОВА КАТЕГОРІЯ ЛЮДСЬКОЇ ЕКОЛОГІЇ	154
<i>Мартинюк Ю. І.</i>	
МИКОЛА ФЕДОРОВ ПРО ДУХОВНІ ЧИННИКИ ВІДНОВЛЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я	158
<i>Матюшко Б. К.</i>	
ХАДЖ ТА ЗДОРОВ'Я ПАЛОМНИКА	163
<i>Кудин О. О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ТИБЕТСЬКОЇ МЕДИЦИНИ В ЗАХІДНИЙ КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР КРИЗЬ ПРИЗМУ ДІАЛОГУ БУДДИЗМУ З НАУКОЮ	165
<i>Калантарова О. Ю.</i>	
ПРОБЛЕМА ЗДОРОВ'Я: ДОВІРА ПАЦІЄНТІВ ДУХОВЕНСТВУ ТА МЕДИЦИНИ	169
<i>Кірієнко С. В., Нечушкіна О. В.</i>	
ЗДОРОВ'Я – НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА ГАРМОНІЙНОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ	171
<i>Мошковська Ю. О., Богдан Т. В., Луценко А. О., Богдан В. В., Ткачук Л. М.</i>	

ПРОБЛЕМА ЗДОРОВ'Я ТА ХВОРОБИ В ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОМУ АСПЕКТІ	174
<i>Пилипенко С. П., Кірик Т. В.</i>	

ХВОРОБИ ТА БОРОТЬБА З НИМИ В ТВОРАХ ТА ПОСТАТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	179
<i>Ніколаєва О. Ю.</i>	

Секція IV. РЕЛІГІЯ ТА КЛІНІЧНА МЕДИЦИНА

СУДОВО-МЕДИЧНІ АСПЕКТИ СВЯТИХ МОЩІВ, ЯК ДЖЕРЕЛА АВТОСУГЕСТИВНОЇ ТЕРАПІЇ	182
<i>Біляков А. М.</i>	

PERSONAL RESPONSIBILITY TO HOPE FOR THE BEST AS AN ETHICAL DILEMA WITHIN GIVING A PALLIATIVE CARE	184
<i>Vadikova K. M.</i>	

ХРИСТІЯНСТВО І МЕДИЦИНА	187
<i>Макаренко М. В., Малюк В. І., Репецька Г. Г., Трофимова І. М.</i>	

ПІДХОДИ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	190
<i>Жила А. В., Таран В. В., Гай О. А., Студенко Г. А.</i>	

СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДОГО ЛІКАРЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ОСВІТИ, ВИМОГ СУСПІЛЬСТВА ТА В КОНТЕКСТІ СВІТОГЛЯДУ В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО	191
<i>Паливода Р. С.</i>	

ВНЕСОК В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО В РОЗВИТОК АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА МІСЦЕВОГО ЗНЕБОЛЕННЯ В ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВІЙ ХІРУРГІЇ	194
<i>Рибачук А. В., Джавадіасл А.</i>	

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДОПОМОГИ ПАЦІЄНТУ В ПІДГОТОВЦІ ДО ОПЕРАЦІЇ	195
<i>Давидова О. І.</i>	

“РЕЛІГІЙНИЙ ФРІССОН” ЯК ЕМПАТІЙНІСТЬ ЛІКАРЯ-СТОМАТОЛОГА	197
<i>Романюк І. Д.</i>	

РЕЛІГІЯ І МЕДИЦИНА В ДОБУ ТРИВОГИ ТА КРИЗИ АВТЕНТИЧНОСТІ	200
<i>Шевченко С. Л.</i>	

**СЕКЦІЯ V.
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІОМЕДИЧНОЇ ЕТИКИ
В СУЧАСНОМУ РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ**

ETHICAL AND CHRISTIAN VIEW ON HUMAN NATURE IN BIOETHICS OF TRANHUMANISM	205
<i>Ganovsky M.</i>	
РАДИКАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ В РОЗУМІННІ КАТОЛИЦЬКИХ БІОЕТИКІВ	207
<i>Рассудіна К. С.</i>	
ЛІКАРСЬКА ЕТИКА ТА РЕЛІГІЙНА МОРАЛЬ	211
<i>Редькіна О. А.</i>	
ДО ПИТАННЯ ГІБРИДИЗАЦІЇ ЛЮДИНИ І ТЕХНІКИ В КОНТЕКСТІ БІОМЕДИЧНОЇ ЕТИКИ	214
<i>Місержи С. Д., Перегуда Є. В.</i>	
ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ БІОМЕДИЧНОЇ ТА РЕЛІГІЙНОЇ ЕТИКИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ	217
<i>Васюк І. В.</i>	
ТРАНСПЛАНТАЦІЯ ОРГАНІВ: БІОЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	222
<i>Кобржицький В. В.</i>	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЙНІ ПОШУКИ	224
<i>Романюк О. В.</i>	
ПРОБЛЕМА ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В КОНТЕКСТІ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ	226
<i>Лапутько А. В.</i>	
ЭТИКА И ЦЕННОСТЬ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ ДЛЯ СОВРЕМЕННОГО ЧЕЛОВЕКА	228
<i>Сергиенко С. Б.</i>	

**СЕКЦІЯ VI. РЕЛІГІЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ДУХОВНА ДЕТЕРМІНАНТА
ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я**

РЕЛІГІЙНИЙ СВИТОГЛЯД ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ЛЕГІТИМАЦІЇ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЦИНИ	231
<i>Карпенко К. І.</i>	

ДУХОВНОСТЬ В УСЛУГАХ АЛЬТЕРНАТИВНОЙ МЕДИЦИНЫ 233
Орбанова Е.

ПРОБЛЕМА ЄДНОСТІ ТІЛА, ДУШІ Й ДУХУ В ТВОРЧОМУ СПАДКУ
ПРЕДСТАВНИКА КИЇВСЬКОЇ ДУХОВНО-АКАДЕМІЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ
XIX СТ. ПЕТРА АВСЕНЄВА 237
Мозгова Н. Г.

TO WHAT DEGREE ARE SLOVAK STUDENTS PREPARED FOR
INTERCULTURAL COMMUNICATION WITH MUSLIM IMMIGRANTS BASED
ON KNOWLEDGE OF MARRIAGE AND REPRODUCTIVE HEALTH IN ISLAM?
THE RESULTS OF THE SURVEY AT COMENIUS UNIVERSITY
IN BRATISLAVA 240
Zavis M., Bizon M.

УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ПІСЛЯ ТОМОСУ: РЕАЛЬНІСТЬ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ 245
Білецька Л. В.

РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК У СВИТОГЛЯДНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ
СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ 247
Білозор Д. В.

РЕЛІГІЙНІ МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У МЕДИЦИНІ 249
Бондажевська Л. С.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА УМОВА
МІЖКОНФЕСІЙНОГО ПРИМИРЕННЯ 250
Калач Д. М.

СТУДЕНТСЬКА СЕКЦІЯ

ВОПРОСЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МЕДИЦИНСКОГО ПЕРСОНАЛА И
ПАЦИЕНТОВ В КОНТЕКСТЕ ТРАДИЦИОННОЙ РЕЛИГИОЗНОЙ
МЕДИЦИНСКОЙ ЭТИКИ, ИСТОРИИ И СОВРЕМЕННЫХ РЕАЛИЙ 255
Шарай Е. В.

ПРОБЛЕМА ЗДОРОВ'Я ТА ХВОРОБИ У РЕЛІГІЙНИХ ТА МЕДИЧНИХ
АСПЕКТАХ 266
Холікова А. А.

СИНКРЕТИЗМ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ЖИТТІ СВЯТИТЕЛЯ ЛУКИ 269
Ворон О. М.

ВКЛАД В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО В РАЗВИТИЕ МЕДИЦИНЫ 272
Садыгова Н. М.

САКРАЛЬНІСТЬ ЖИТТЯ ЯК МОТИВ КОЛИСКОВОЇ СВІТУ	276
<i>Родюк Т. Л., Гладка О. В., Головатюк Ю. Л., Добровольський А. О., Жураховська К. В., Забельна М. І., Кравчук О. М., Нечипорук А. С., Твердохліб Є. О., Вережан Я. І., Гурко С. О.</i>	
ВПЛИВ РЕЛІГІЙНИХ МОРАЛЬНИХ ПЕРЕКОНАНЬ ЛІКАРЯ НА ЙОГО ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ	279
<i>Прокопчук М. О.</i>	
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МЕДИЦИНИ З РЕЛІГІЄЮ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ	281
<i>Мілещенко А. О.</i>	
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ЯВИЩА ЕВТАНАЗІЇ	283
<i>Мельник Д. С., Панасенко О. О.</i>	
ЄВГЕНІКА В НАУКОВОМУ ТА РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСАХ	286
<i>Лукашенко А. І.</i>	
СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ДО ПРОБЛЕМИ ШТУЧНИХ АБОРТІВ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	290
<i>Монул Є. В., Купчик А. Р.</i>	
СОЦІАЛЬНІ МІФИ У КОНТЕКСТІ НАУКИ ТА РЕЛІГІЇ	293
<i>Кравченко В. Г.</i>	
ТОЧКИ ПЕРЕТИНУ ВІРИ У БОГА ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПРОФЕСІЇ ЛІКАРЯ	296
<i>Іскендерова А. М. кизи</i>	
ТАНАТОЛОГІЯ: ФІЛОСОФСЬКІ ТА РЕЛІГІЙНІ ОСНОВИ	299
<i>Жигалкевич Д. В.</i>	
ТЕОРІЯ ФІЛОСОФІЇ СЕРЦЯ ТА ЇЇ ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ В МЕДИЦИНІ	302
<i>Владимиренко А. І.</i>	
РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА В ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ ТА ПІВНІЧНІЙ КОРЕЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	305
<i>Ващук О. А.</i>	
САМОТНІСТЬ ЯК ОДНА З ПРИЧИН САМОГУБСТВА	310
<i>Бошенко А. В., Мосійчук Л. О.</i>	
ЗДОРОВ'Я У КОНТЕКСТІ ПІДХОДІВ ФІЛОСОФІЇ, РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ	314
<i>Абдраїмова А. М.</i>	

ETHICAL ASPECTS OF HEALTHCARE: CLASSICAL AND MODERN APPROACH	318
<i>Shomin A.</i>	
RELIGION AND MEDICINE: SPIRITUAL AND EXISTENTIAL DIMENSIONS	321
<i>Singh M.</i>	
QUESTIONS OF RELIGIOUS AND MEDICINE IN LIFE AND WORK OF ST. LUKE (V. F VOINO-YASENETSKYI)	326
<i>Babu A.</i>	
ETHICAL ISSUES OF MODERN MEDICINE: RELIGIOUS EVALUATION	330
<i>Alan S. J.</i>	
ПИТАННЯ ТРАНСГЕНДЕРНОСТІ ТА ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНОМУ МЕДИЧНОМУ ТА РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ	333
<i>Бідений А. І.</i>	
ПОСТАТЬ СВТ. ЛУКИ ЯК ПОЄДНАННЯ ОБРАЗІВ ЗНАМЕНИТОГО ХІРУРГА І ВЕЛИКОГО ПАСТИРЯ ЦЕРКВИ	337
<i>Бовсунівська Ю. Р.</i>	
РЕДАГУВАННЯ ГЕНОМУ ЛЮДИНИ: МЕДИЦИНА VS РЕЛІГІЯ	340
<i>Борздов С. В.</i>	
БІОЕТИЧНІ ТА РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ПСИХІАТРІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ: ДО ПРОБЛЕМИ "РОЗЛАДНАНОСТІ" ВНУТРІШНЬОГО СВІТУ ЛЮДИНИ	342
<i>Груша А. Г.</i>	
БІОЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАНІМАЦІЇ ТА ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ В РЕЛІГІЙНОМУ КОНТЕКСТІ	346
<i>Згібнев С. В., Підгорний В. І.</i>	
ЕВТАНАЗІЯ ЯК БІОМЕДИЧНА ПРОБЛЕМА	351
<i>Кур'ята В. Р.</i>	
ВЗАЄМОДОПОВНЮВАНІСТЬ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ У ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ СВЯТИТЕЛЯ ЛУКИ	355
<i>Матвійчук Р. В.</i>	
РОЛЬ РЕЛІГІЇ В ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	358
<i>Нємцева М. О.</i>	
ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ ДУХОВНОЇ ТУРБОТИ В ПАЛІАТИВНІЙ МЕДИЦИНІ	360
<i>Садова А. В.</i>	

РЕЛІГІЯ ЯК МОРАЛЬНИЙ ТА ЕТИЧНИЙ ЗАПОБІЖНИК СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОГО ЛІКАРЯ	364
<i>Струкова М. В.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	367
<i>Шваб М. І.</i>	
АВТОРИ МАТЕРІАЛІВ	370
АВТОРИ СТУДЕНТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ	376

СООТНОШЕНИЕ НАУКИ И РЕЛИГИИ: ТРИ ОСНОВАНИЯ

Поиск возможностей непротиворечивого совместного развития науки и религии – проблема, чрезвычайно актуальная для современного общества, живущего идеей плюрализма мировоззренческих позиций. Однако сложность этого поиска усугубляется периодически звучащей критикой от радикально настроенных представителей как одной, так и другой культурных сфер – критикой, лишенной толерантности и конструктивности. История знает множество примеров взаимных гонений науки и религии, к сожалению, нередко выливавшихся в откровенные расправы над теми, кто мыслил «неправильно» с точки зрения господствующей идеологии. Тем не менее, вопреки широко распространенному мнению отметим, что «мучеников науки», которые пострадали бы от решений религиозных структур за свои непосредственно научные взгляды, оказывается не так уж и много. Значимо большим страданиям ученые были подвергнуты «инквизиторами» не религиозного, а атеистического профиля, когда «деятели науки» (нередко оказывающиеся амбициозными, но весьма поверхностными исследователями, а еще чаще – далекими от науки работниками госаппарата) брали на себя право проведения демаркационной линии между наукой и лженаукой. Такие области знания, как генетика и кибернетика, в свое время в нашей стране были относимы к последней. Напротив, число подвергнутых репрессиям на основании политики воинствующего атеизма священников (многие были казнены) только в бывшем СССР насчитывает десятки тысяч. Хочется надеяться, что «черные страницы» взаимоотношений науки и религии никогда не повторятся и навеки останутся в прошлом, а критика, звучащая в адрес иной культурной сферы, будет не разрушительной, а конструктивной, катализирующей обоюдное – как научное, так и религиозное – тяготение к истине. Последующие строки нами будут посвящены прояснению возможности непротиворечивого сосуществования этих двух областей культуры и даже их гармоничного «взаимоСОдействия» (термин М. С. Дмитриевой [2, с. 15]).

В предложенном контексте представляется возможным соотнести науку и религию на трех основаниях. Во-первых, сопоставляя предметные области этих форм культуры, отметим, что наука ориентирована на познание явлений и процессов природной (естественнонаучное знание), социальной (общественные науки) реальности. Даже когда в рамках психологических наук речь идет о психической сфере, осмысляемой как в личностном, так и в социальном аспектах, такая подача предполагает исследование проявлений психического в жизнедеятельности людей, а не самого его естества. В то же время, можно ли все сущее свести лишь к эмпирически открывающемуся? Еще Платон в своем знаменитом мифе о пещере, изложенном в диалоге «Государство» [4], подверг резкой критике тех, кто мыслит столь примитивистски. По этому поводу вспоминается анекдот. Во время проповеди к священнику с

вопросом обращается скептически настроенный молодой человек: «Откуда Вы знаете, что есть другой мир, ведь оттуда никто не возвращался». В ответ на это священник рассказывает «анекдот в анекдоте». Сидят два младенца в утробе матери, и один у другого спрашивает: «Откуда ты знаешь, что есть другой мир, ведь оттуда никто не возвращался».

В отличие от науки, религия обращена к сфере внеопытной, метафизической (от др.-греч. τὰ μετὰ τὰ φυσικά – «то, что после физики»). Еще в V в. нашей эры раннехристианский мыслитель Августин Аврелий сказал: «Хочу познать Бога и душу! – И больше ничего? – Абсолютно ничего!» [Цит. по: 1, с. 595], чем ознаменовал познавательные устремления на тысячу лет вперед. В таком случае, каким же образом, с помощью какого инструментария, к примеру, естественные науки (в первую очередь, критики религии) обращаются за аргументами к физике, химии, биологии) смогут доказать или опровергнуть существование Бога?! Ведь эта сфера в принципе не является для них предметом исследовательского интереса! Долгое время сциентистски ориентированные люди склонны были утверждать, что эволюционизм (Ж. Б. Ламарк, Ч. Дарвин, А. Уоллес, Г. Мендель и др.), якобы, делает избыточной идею Бога. Однако позже было показано, что эта теория не объясняет ряд аномальных (по отношению к ее положениям) феноменов. Более того, известны случаи, когда исследователи, желая очередной раз фактуально подтвердить учение об эволюции, позволяли себе откровенные подлоги. Так, достаточно шумевшей в свое время была история «трех клише», связанная с именем Э. Г. Геккеля [прив. по : 5]. В своей проекции эволюционистской теории, преследуя цель доказать, что человек, обезьяна и собака развиваются из одинакового зародыша, он «...напечатал три негатива этих зародышей, которые, однако, оказались продуктами одного негатива, печатанного с разным нажимом и некоторой подчисткой» [5]. Также весьма необоснованной является мысль, что необходимость в идее Бога как Творца всего сущего отпадает благодаря предложенной космологами теории Большого взрыва. Однако утверждающие таковое забывают, что ни одна научная теория не бывает полностью лишённой недостатков (подробнее об этом – ниже). Не претендует на истину в последней инстанции и упомянутая теория. Если и принята в том или ином научном сообществе данная космологическая модель (а у нее есть альтернативы!), то физики и астрономы занимаются только тем, что было «после» точки сингулярности, от которой началось расширение Вселенной. Возникает резонный вопрос: корректно ли отождествлять начало развития мироздания и его причину? Не случайными, посему, являются попытки некоторых религиозных философов современности (в частности, неотомистов) объединить научно-космологические и креационистские (от лат. creatio, род. п. creationis – «творение») представления. Действительно, почему не могло быть так, что Богу угодно было начать творить мир с Большого взрыва?! По крайней мере, логического противоречия здесь нет. И так, наука и религия не противоречат друг другу уже по причине различности их предметных областей.

Второй важный момент сравнительного анализа касается базисного основания этих двух социально-культурных областей.

Традиция их противопоставления редуцирует фундамент религии к вере, а фундамент науки – к знанию, причем рациональному, обоснованному. И это обстоятельство также побуждает молодое поколение тяготеть ко второй культурной форме. Однако все ли так однозначно? Не секрет, что религиозная вера нередко подкрепляется знанием. Так, упоминания о жизни и деяниях Иисуса Христа встречаются у древних историков Иосифа Флавия, Плиния Младшего, Корнелия Тацита. В то же время, наука, будучи сферой, на первый взгляд, исключительно рациональной, как оказывается, также не лишена элемента веры. Теоретические построения в науке действительно зиждутся на аргументации, но в качестве исходных, первичных, задающих само русло теоретизирования положений используются аксиомы. И поскольку последние являются положениями, открывающимися ясно, самоочевидно и не нуждающимися в доказательствах, то выходит, что ученые в них попросту верят.

По этому поводу следует отметить еще одно важное обстоятельство. В работе американского историка и философа науки Томаса Куна «Структура научных революций» (1962 г.), ставшей (пусть и через волны критики) одной из отправных точек для современных исследователей-методологов, процесс развития науки показан как последовательность сменяющих друг друга парадигм (от греч. παράδειγμα – «пример, модель, образец») – фундаментальных моделей мысли в виде совокупности аксиом, указаний, предписаний, которые выступают для научного сообщества в качестве образцовых способов постановки и решения задач [3, с. 11]. И поскольку, как это позже признал и сам Кун, служащие парадигмами теории и концепции могут не только сменять друг друга, но и парадоксальным образом сосуществовать, принципиально по-разному решая головоломки науки, то теряется смысл в определении «правильного» решения на фоне «неправильного» – «правильными» становятся все конкурирующие подходы (разумеется, каждый в определенных условиях). Следовательно, выбор молодого ученого в пользу какой-то одной парадигмы (и, соответственно, культивирующей ее научной школы) осуществляется не только на рациональных началах, но и на базисе веры в справедливость ее положений, в авторитет ее адептов.

В отличие от первых двух оснований соотнесения науки и религии, третье как раз покажет принципиальное отличие этих типов мировоззрения и форм культуры. Религия есть система, в целом устоявшаяся (пусть даже и через бескомпромиссную борьбу на ранних этапах своего становления) в своей догматике. Она консервативна, ее положения практически не поддаются существенной редакции. Всем памятен проект Мартина Лютера, Жана Кальвина и др., осуществивших попытку реформировать католицизм. В результате кровопролитных войн между католиками и протестантами католицизм, наоборот, утвердился в своем вероисповедании, а протестантское движение оформилось в самостоятельную ветвь христианства.

Наука, в свою очередь, есть система динамичная, всегда открытая новаторству, альтернативным подходам. С одной стороны, наука использует своеобразный «шлагбаум», ограничивающий ее от ненаучных и даже псевдонаучных «вторжений», – такой способ подтверждения теории, как

верификация (выдвинут Венским кружком). Этот способ базируется на констатируемом соответствии теоретических положений опытным данным. В то же время, с другой стороны, не менее значимым для определения научности знания является принцип фальсификации (сформулирован Карлом Поппером), который, наоборот, требует от теории наличия методологической возможности ее опровержения через постановку эксперимента (пусть даже мысленного). Иными словами, теория не будет удовлетворять критериям научности, если она не способна потенцировать перспективы ее критики или даже ниспровержения. Действительно, никогда не существовала и вряд ли будет существовать научная теория, которая была бы «безгрешна» во всех своих положениях. Однако в этом и заключена суть научного поиска – наука движется к истине, набивая шишки об аномалии загадочного мира.

В свое время святитель Лука Крымский (в миру – профессор-хирург В. Ф. Войно-Ясенецкий), который своей жизнедеятельностью показал, насколько перспективным и плодотворным может быть союз науки и религии, писал: «Одно знание может сделать нас только книжниками, теоретиками, гамлетами, которые только рассуждают, но не могут творить. Одна вера, не знающая, во что верит, не имеющая своим предметом бездонный и светлый образ Бога, явленный во Христе, – слепая вера. Такая вера может воодушевить Дон-Кихота, но... на борьбу с ветряными мельницами. Нам нужно живое знание и зрячая вера, и только их синтез и неразрывная связь откроют возможность творческой жизни. Ибо творят жизнь мудрые, окрыленные верой» [5].

Итак, и религия, и наука занимают свои достойные места в истории и культуре. Противоречия, якобы всплывающие между ними, нередко оказываются надуманными. Каждая из этих культурных форм – а вместе с ними и философия, и искусство – отражает вечное стремление человека к расширению своего знания о мире и углублению понимания его тайн. Через тернии – к звездам!

Литература:

1. Антология мировой философии. В 4 т. Т. 1, ч. 1 и 2: Философия древности и средневековья / АН СССР, Ин-т философии; ред. коллегия: В. В. Соколов [и др.]. М., 1969. 936 с.
2. Дмитриева М. С. Синергетика в науке и наука языком синергетики : сборник статей. Одесса, 2005. 184 с.
3. Кун Т. Структура научных революций ; пер. с англ. И. З. Налетова ; общ. ред. и послесл. С. Р. Микулинского и Л. А. Марковой. [2-е изд.]. М., 1977. 304 с.
4. Платон. Государство ; пер. с древнегреч. А. И. Егунова // Филеб, Государство, Тимей, Критий / Платон ; общ. ред. А. Ф. Loseва, В. Ф. Асмуса, А. А. Тахо-Годи. М., 1999. С. 79–420.
5. Святитель Лука (Войно-Ясенецкий). Наука и религия [Электронный ресурс]. Режим доступа : https://azbyka.ru/otechnik/Luka_Vojno-Jasenetskij/nauka-i-religija/1_4 (дата обращения: 10.05.2019).